

Освіта ХХІ століття

Регіональна модель системи освіти Донецької області: інноваційний аспект

Юрій СОЛОВЙОВ,

кандидат історичних наук, начальник управління освіти і науки
Донецької обласної державної адміністрації

Сучасні реформи, серед яких значну роль відіграють реформи освіти, є необхідною умовою подальшого поступу українського суспільства. Нові цілі модернізації освітньої галузі передбачають розвиток національної системи освіти, що має відповідати викликам часу і потребам особистості, здатної реалізувати себе в суспільстві, що постійно змінюється. З огляду на це, пріоритетними стають дослідження в галузі педагогічної інноватики, яка в 90-х роках ХХ ст. виокремилась у потужний напрям наукового супроводу модернізації освіти на всіх рівнях.

Освітню інновацію варто розглядати як реалізоване нововведення в освіті – у змісті, методах, прийомах і формах навчальної діяльності та виховання особистості, формах організації управління освітньою системою, в організаційній структурі закладів освіти, а також у підходах до соціальних послуг в освіті, що суттєво підвищує якість, ефективність і результативність навчально-виховного процесу.

У побудові регіональної моделі інноваційної освіти необхідно спиратися на такі управлінські принципи:

1. В умовах соціально-педагогічних трансформацій розвиток системи освіти детермінований процесами інноваційних перетворень.

2. Регіональний підхід в освіті потребує змін стратегії й тактики управління інноваційними процесами, тобто створення керованої системи впровадження освітніх новацій відповідно до загальнодержавної соціокультурної ситуації та в контексті формування регіональної освітньої політики.

3. Управління інноваційними процесами в системі загальної середньої освіти регіону відкриває можливості для розвитку інноваційного середовища, що відображає не лише загальні, а й специфічні регіональні особливості функціонування та розвитку освіти.

4. Ефективність управління інноваційними процесами залежить від умов інноваційного середовища, які забезпечують зростання професійної компетентності педагогів, їхню готовність до діяльності в умовах перманентних змін.

5. У межах регіонального управління використовуються такі структури управління: лінійно-функціональна, лінійно-штабна, матрична, програмно-цільова, проектна, інтегративна, неформальна.

Регіональна модель інноваційної освіти Донецької області функціонує в системі координат, яка умовно складається з горизонтальної та вертикальної осей. Вертикальну становлять три рівні моделі: обласний, міський (районний) та місцевий (безпосередньо навчальні заклади). Горизонтальна охоплює нормативно-правове, соціально-педагогічне, психолого-педагогічне та організаційно-управлінське забезпечення впровадження нововведень. На нашу думку, саме горизонтальна вісь потребує детального розгляду.

Нормативно-правову основу інноваційних процесів становлять документи міжнародного, державного та регіонального рівнів. Базовим документом міжнародного рівня, що захищає права дітей, є Конвенція про права дитини (ратифікована в Україні 1991 р.), відповідно до якої держави-сторони взяли на себе зобов'язання вживати всіх необхідних законодавчих, соціальних і просвітніх заходів з метою захисту дитини від різних форм фізичного та психологічного насильства (ст. 19 п. 1), а також забезпечення шкільної науки методами, які ґрунтуються на повазі до гідності дитини (ст. 28 п. 2). Згідно з положеннями цього документа, упровадження будь-яких новацій не має загрожувати психічному та фізичному здоров'ю дитини.

На загальнодержавному рівні інноваційні процеси в системі загальної середньої освіти регулюються

Конституцією України (1996 р.), законами України «Про загальну середню освіту» (1999 р.), «Про охорону дитинства» (2001 р.), «Про інноваційну діяльність» (2002 р.), де, зокрема, визнано право дитини на отримання якісної освіти, вибір навчального закладу. Це свідчить про розуміння державою необхідності розвитку індивідуальних потреб кожної дитини, що, у свою чергу, вимагає від системи освіти створення такої мережі загальноосвітніх навчальних закладів, яка здатна забезпечити різноманітні освітні потреби школярів.

Проголошення інноваційного розвитку освіти в Україні одним із пріоритетних напрямів модернізації галузі знайшло відображення, зокрема, в таких державних документах, як Національна доктрина розвитку освіти (2002 р.), положеннях Міністерства освіти і науки України «Про порядок здійснення інноваційної освітньої діяльності» (2000 р.), «Про експериментальний педагогічний майданчик» (2001 р.).

Соціально-педагогічні умови управління інноваційними процесами в регіональній освіті формуються відповідно до соціально-економічних, культурних та освітніх потреб регіону й з урахуванням державно-громадського характеру управління. Соціально-педагогічні умови започатковують основу для автономного функціонування й розвитку регіональної системи освіти загалом та інноваційного середовища в регіоні зокрема, що забезпечує створення регіональної освітньої політики. Ці умови зорієнтовані насамперед на зміст нововведень, соціальну підтримку суб'єктів інноваційного пошуку та наявність програми розвитку системи загальної середньої освіти в регіоні.

Основними ознаками, що характеризують зміст нововведень як соціально-педагогічний чинник, є: новизна, практична доцільність, доказовість, здатність відтворюватись у різних умовах освітнього середовища.

Система соціальної підтримки суб'єктів інноваційного пошуку передбачає створення відповідних умов матеріально-технічного, фінансово-економічного забезпечення, різних форм морального стимулювання. Розвиток соціально-педагогічних умов здійснюється за підтримки органів державного управління та громадських інституцій, насамперед фондів розвитку освіти, піклувальних рад тощо.

Наявність програми розвитку системи загальної середньої освіти в регіоні є однією з основних соціально-педагогічних умов управління інноваційними процесами, оскільки саме цей документ визначає стратегічну лінію розвитку й водночас є планом конкретних заходів і дій з реалізації окреслених цілей.

Важливу роль з погляду соціально-педагогічних умов управління інноваційними процесами в регіональній освіті відіграють громадські інституції (батьківські ради та учнівські ради самоврядування, піклувальні ради, фонди розвитку освіти, професійні асоціації тощо), які спільно з органами державного управління (Головним управлінням освіти і науки, районними управліннями освіти) забезпечують ефективність інноваційного розвитку освіти Донеччини.

Психолого-педагогічні умови управління інноваційними процесами в регіоні детерміновані змінами засобів і технологій виробництва, що потребують високого рівня знань; зростанням потреб суспільства в освіті; розвитком духовної сфери, науки, пізнанням законів і закономірностей навколишнього світу й засобів їх використання в інтересах людини та суспільства. Цей чинник зумовлює необхідність постійного нарощення та оновлення знань і навичок, що передаються від покоління до покоління. Тому впровадження інноваційних процесів в освіті ми розглядаємо з урахуванням професійної компетентності педагога в інноваційному пошуку.

Важливою психолого-педагогічною умовою управління інноваційними процесами є сукупність конкретних засобів розвитку компетентності педагога для інноваційного пошуку. До них належать дидактична, організаційна та професійна складові. Дидактична складова відображає специфіку підготовки педагога до діяльності в умовах інноваційного середовища й ураховує зміст і методичне забезпечення. Вона охоплює: створення планів і програм навчальних курсів, семінарів, тренінгів, які діють на всіх рівнях, а також розроблення форм і методів організації навчання, що забезпечують розвиток комунікативної сфери, навичок пошуку й дослідження.

Начальник управління освіти і науки Донецької ОДА Ю.І. Соловйов з учасниками проекту «Створення майстерні молодих художників епохи відродження України»

Організаційна складова підготовки педагога відображає організаційні та змістові форми впровадження освітніх нововведень, взаємодії загальноосвітнього навчального закладу з органами державного управління та громадськими інституціями. Організаційна складова охоплює підготовку педагога до процесу розроблення інноваційної програми (проекту), її впровадження, оцінювання, презентації та поширення.

Професійна складова спрямована на забезпечення процесу розвитку професійної компетентності педагога щодо інноваційного пошуку, насамперед мотиваційної сфери, професійно значущих якостей, творчих здібностей. Професійна складова передбачає: створення системи підтримки педагогічних ініціатив; запровадження консультаційно-інформаційної роботи у педагогічних колективах; формування в педагогів професійної компетентності для діяльності в інноваційному середовищі.

Важливою психолого-педагогічною складовою є мотиваційний компонент, який визначає сприйнятливність педагогами нового та їх включеність в інноваційний процес.

Організаційно-управлінські умови впровадження нововведень передбачають проведення незалежної експертизи інноваційних педагогічних програм (проектів), розроблення методів управління інноваційними процесами, здійснення контролю й оцінювання результатів інноваційного пошуку. Незалежна експертиза, яка діє в межах повноважень Донецького обласного інституту післядипломної педагогічної освіти, дає змогу:

- оцінити новизну та практичну доцільність інноваційної програми (проекту);
- обґрунтувати управління освіти і науки доцільність запровадження нових програм і проектів;
- виявляти та аналізувати результати інноваційного пошуку педагогів та ефективність інноваційного продукту;

Нагородження переможців обласного конкурсу
«Учитель року – 2011»

• коригувати процес реалізації впроваджених програм і проектів;

• отримувати рекомендації щодо перспективних напрямів педагогічного пошуку в системі освіти регіону.

До організаційно-управлінських умов належать *методи управління інноваційними процесами*, які в нашому дослідженні розглядаються як спосіб наукового освоєння та практичного впровадження освітніх новацій на основі реалізації управлінських завдань і функцій.

Методи управління інноваційними процесами класифікуються як фінансово-економічні, організаційно-педагогічні та соціально-психологічні. *Фінансово-економічні методи* забезпечують матеріально-технічну основу для впровадження освітніх новацій у регіоні. До таких методів належать: метод централізованого планування, метод бюджетного управління, метод кошторисно-господарського розрахунку, метод економічного стимулювання, метод позабюджетного інвестування.

Організаційно-педагогічні методи забезпечують динаміку процесу управління нововведеннями. До них віднесено: метод управлінського впливу (наказ, розпорядження, інструкції, консультації), метод регламентації та нормування, метод розподілу функцій інноваційної діяльності, метод емоційної стабільності, метод стимулювального впливу, метод інформаційної комунікації.

Соціально-психологічні методи управління інноваційними процесами спрямовані на формування команди ініціативних педагогів, добір і доцільну розстановку педагогічних кадрів, створення творчого мікроклімату в колективі. До таких методів належать: метод формування міжособистісної комунікації, метод мотивації міжособистісної та колективної творчої діяльності, метод емоційного впливу.

Важливою організаційно-управлінською умовою є *забезпечення достовірності поточних і кінцевих результатів інноваційного процесу*, що досягається за рахунок використання контролю та оцінювання. Контроль та оцінювання як взаємодоповнювальні елементи ефективності концепції «життєвого циклу» нововведення забезпечують водночас керованість і значущість інноваційного процесу.

Модель регіонального управління інноваційними процесами передбачає *оновлення функцій управлінської діяльності*: стратегічно-цільових, операційно-управлінських та соціокультурних. До стратегічно-цільових належать ті функції, що забезпечують можливості для виявлення перспективних цілей та напрямів розвитку інноваційного середовища в освітньому регіоні: діагностична, аналітична, цільова, стратегічна, прогностична.

Блок операційно-управлінських функцій передбачає реалізацію таких видів управлінської діяльності, які забезпечують ефективний науково-методичний та організаційний супровід інноваційних процесів. Це проектно-програмна, суб'єктно-мотиваційна, організаційна, узгоджувально-координаційна, інформаційно-комунікативна та контрольно-оцінювальна функції.

До соціокультурних функцій належать ті види управлінської діяльності, які на основі набутого інноваційного досвіду, отриманого інноваційного продукту впливають на розвиток освіти в регіоні та сприяють формуванню якісно вищого рівня соціокультурного середовища великого міста. Блок функцій соціокультурного спрямування складається із презентаційної та інноваційно-розвивальної складових.

Модель регіонального управління інноваційними процесами спрямована також на *впровадження спеціальних технологій управління*, своєрідних організаційних структур управління, вибір яких залежить від специфіки нововведення, широти охопленості навчальних закладів, інформаційних контактів і компетентності суб'єктів інноваційного пошуку.

Форми організації інноваційного пошуку розглядаються в моделі як регламентована спільна діяльність суб'єктів інноваційного процесу, яка здійснюється на основі встановленого порядку. Формами організації інноваційного пошуку визначено експеримент, програмно-проектну форму, моніторинг і презентацію.

Під час дослідження та розроблення моделі регіонального управління інноваційними процесами ми звернули увагу, що нововведення вступають в активну взаємодію із соціально-культурним середовищем регіону: їх упровадження викликає інтерес, формує установки, цінності, стереотипи, а також нові запити мешканців Донецької області щодо освіти школярів. Тому нами обґрунтовано положення про інноваційне середовище як складову системи загальної освіти регіону, як комплекс соціально-культурних і психолого-педагогічних чинників, спеціально організованих педагогічних умов забезпечення інноваційних перетворень, результатом взаємодії з якими є розвиток особистості. У широкому регіональному контексті інноваційне середовище є тією соціально-педагогічною сферою, що сприяє формуванню освітньої політики та освітньої культури, є об'єктом інноваційної діяльності педагогів, забезпечує різноманітність освітніх потреб та інтересів. У вузькому розумінні інноваційне середовище – це результат змін освітньої культури в навчальному закладі.

Формування інноваційно-розвивального середовища в освіті піднімає проблеми, що потребують негайного розв'язання, найефективнішим засобом якого в управлінській практиці регіону є цільові програми або проекти як поєднання теоретичного забезпечення вирішення конкретного

завдання та комплексу взаємопов'язаних заходів, спрямованих на переведення певного об'єкта з наявного стану в бажаний протягом заданого часу та за встановлених обмежень.

Нині в управлінні регіональною системою освіти реалізуються цільові програми, кожна з яких розв'язує конкретну проблему і сприяє модернізації освітньої системи області завдяки запровадженню інноваційних технологій. Розглянемо більш детально деякі з цих програм.

1. Розвиток та функціонування української мови в Донецькій області. Цільова комплексна Програма розвитку та функціонування української мови в Донецькій області реалізовувалася з 2004 по 2010 роки. Результатом її реалізації стало розширення мережі закладів освіти з українською мовою навчання та збільшення контингенту дітей, учнів, студентів, які навчаються українською мовою. Так, кількість дошкільних навчальних закладів з українською мовою навчання становить 822 заклади (72,8%), що на 11 більше, ніж у 2009 р. Державною мовою виховуються 72,8% (85 955) дітей дошкільних навчальних закладів (у 2009 р. – 71%). У 2009/2010 навчальному році кількість шкіл з українською мовою навчання зросла з 741 до 750 (68,2% від загальної кількості). Охоплення учнів загальноосвітніх навчальних закладів області навчанням українською мовою збільшилося на 3% і становить 43,3% (147 570 учнів) від їх загальної кількості.

Потреба учнів у вивченні державної мови понад державний стандарт забезпечується шляхом збільшення кількості факультативів, курсів за вибором («Народознавство», «Ділове українське мовлення», «Літературне краєзнавство», «Фольклор і етнографія» тощо). У ВНЗ області введені нові навчальні курси, тематика яких спрямована на вивчення та вдосконалення знань з державної мови. Наприклад: факультативи і курси за вибором «Українознавство в системі базових гуманітарних дисциплін», «Українознавство в системі базових природничих дисциплін», «Інтеграція в системі роботи вчителя-словесника», «Сучасні технології викладання української мови», «Ділове українське мовлення» тощо.

Протягом 2009/2010 навчального року в творчих конкурсах різного рівня взяли участь понад 5 тис. осіб. Найбільш важливими виявилися такі заходи: Всеукраїнський конкурс учнівської творчості: номінація «Історія України і державотворення» (загальна кількість учасників – 231); Всеукраїнський конкурс шкільних літературних творів та творів образотворчого мистецтва на тему «Безсмертний подвиг українського народу»; обласний конкурс «Вірю в майбутнє твоє, Україно!» (взяли участь на обласному рівні 52 учні 7–11 класів); Міжнародний конкурс знавців української мови імені Петра Яцика (надіслано 494 роботи учнів 3–11 класів, 174 – учнів ПТНЗ; у III етапі конкурсу взяли участь 97 учнів шкіл і 30 учнів ПТНЗ); Всеукраїнський конкурс «Голодомор 1932–1933 рр. Пам'ять народу» (взяли участь

158 учнів); Всеукраїнський конкурс, присвячений Шевченківським дням: номінація «Історія України і державотворення» (загальна кількість учасників – 53); регіональний конкурс «Найкращий відгук на сучасну дитячу прозу»; Міжнародний конкурс з українознавства тощо.

Вищі навчальні заклади забезпечують видання методичних посібників українською мовою з урахуванням профілізації. Так, тільки в Донецькому національному університеті було розроблено та видано українською мовою понад 30 методичних посібників для студентів різних спеціальностей; у Донецькому національному технічному університеті – більш як 40 методичних посібників та технічних словників як у друкованому, так і в електронному вигляді тощо. На обласному рівні викладачами та майстрами виробничого навчання створені методичні посібники і методичні рекомендації українською мовою в друкованому та електронному вигляді для використання в роботі («Робочий зошит учня ПТНЗ з предмета «Матеріалознавство», професія «Монтажник санітарно-технічних систем і устаткування»; навчально-методичний посібник «Кейтеринг-ресторан «Лицей»; навчально-методичний посібник «Інформаційні технології на уроках предметів з професії «Слюсар з ремонту автомобілів» тощо).

З метою вдосконалення якості підготовки фахівців з української мови науковці та студенти вищих навчальних закладів беруть участь у роботі наукових конференцій, науково-практичних семінарів, на яких розглядаються актуальні питання української лінгвістики. Так, у 2009/2010 навчальному році на базі кафедри української мови Горлівського державного педагогічного інституту іноземних мов проведено II Всеукраїнську науково-практичну конференцію студентів і молодих науковців «Україністика: нові імена в науці», на кафедрі української мови та прикладної лінгвістики Донецького національного університету – Міжнародну науково-теоретичну конференцію «Граматичні читання – V».

На вдосконалення знань української мови педагогічних працівників та учнівської молоді спрямована робота обласного інституту післядипломної педагогічної освіти.

Пропагуванню та розвитку української національної культури і традицій на Донеччині сприяють заходи, організовані управлінням культури і туризму облдержадміністрації, як-от:

- обласна виставка декоративно-прикладного й образотворчого мистецтва «Струни душі моєї»;
- фестиваль слов'янської культури «Пісня без кордонів»;
- XVI Міжнародний фестиваль сучасної пісні «Донецькі самоцвіти»;
- творчий звіт майстрів мистецтв та художніх колективів Донеччини–2009 «Донеччина моя, життя мого любов!»;
- відкритий театральний фестиваль «ТЮГ–2009» тощо.

Постійно ведеться послідовна й наполеглива робота з популяризації кращих зразків української художньої літератури, українського фольклору, для чого організуються огляди літератури і періодичних видань, книжкові виставки і літературні години, уроки мови і народознавства, вікторини, конкурси тощо.

Отже, у галузі освіти простежується позитивна тенденція щодо створення належних умов для розвитку, функціонування української мови в області, забезпечується системність і наступність у її вивченні шляхом інтеграції діяльності закладів освіти усіх типів і рівнів, наукових і культурних установ, засобів масової інформації.

2. Регіональна програма впровадження профільного навчання. В організації допрофільної та профільної підготовки заклади освіти Донецької області набули чималого досвіду і мають власні напрацювання щодо розв'язання проблем, які виникають під час переходу від класу або закладу загальноосвітньої підготовки до профільного класу або профільної старшої школи. Так, з метою визначення шляхів інтеграції навчальних закладів сільської місцевості та забезпечення рівного доступу учнівської молоді до якісної початкової допрофесійної підготовки проведено обласні семінари-практикуми для керівників районних методичних служб і навчальних закладів:

- технопарк в Артемівському районі на базі Новолуганської ЗОШ I–III ст. «Профільна підготовка старшокласників сільської школи – шлях до вибору професії»;
- «Круглий стіл» з елементами презентації в Мар'їнському районі на базі Катеринівської ЗОШ I–III ст. «Реалізація мережевої моделі профільного навчання школярів в умовах освітнього округу»;
- практикум-тренінг в Ясинуватському районі на базі Верхньоторецької ЗОШ I–III ст. «Експертна перевірка навчально-методичного забезпечення профільного навчання»;
- міжрегіональну науково-практичну конференцію «Розвиток інноваційного потенціалу сільської школи: завдання, реалії, перспективи»;
- обласну науково-практичну інтернет-конференцію «Профільне навчання і допрофесійна підготовка старшокласників Донеччини» та ін.

Такий підхід забезпечує обмін досвідом між навчальними закладами, сприяє їх активній взаємодії, що дає їм змогу розвиватися, зберігаючи індивідуальність, та бути конкурентоспроможними, у стислі строки засвоювати нові підходи щодо розроблення навчальних програм і використовувати на практиці арсенал нових методичних засобів і педагогічних технологій.

На виконання завдання забезпечення підготовки практичних психологів з питань виявлення, вивчення та розвитку професійних інтересів школярів була спрямована й робота факультету перепідготовки та спеціалізації облППО. До програми перепідготовки фахівців за фахом «Практична

психологія» введено новий змістовий модуль «Профорієнтація та профвідбір», що передбачає забезпечення майбутнього практичного психолога системою теоретичних знань та практичних умінь з питань проведення профорієнтаційної роботи.

З метою впровадження і поширення інноваційного досвіду з пріоритетних напрямів розвитку системи профільної освіти в регіоні структурні підрозділи інституту здійснювали керівництво роботою 12 обласних базових загальноосвітніх навчальних закладів. Досвід діяльності цих закладів узагальнено в науково-методичному посібнику «Науково-педагогічна майстерня» за редакцією О.І. Чернишова, Т.Б. Волобуєвої (Донецьк: Витоки, 2008).

Зміст інноваційного напрямку організації навчально-виховного процесу в профільній старшій школі на базі шкіл-лабораторій, експериментальних майданчиків, базових опорних шкіл пов'язаний з реалізацією на практиці таких провідних ідей, як: підвищення ступеня мотивації, рівня самостійності, відповідальності учнів у навчанні; орієнтація на проектування навчально-практичних ситуацій, в яких діє учень; сприяння накопиченню досвіду практичної діяльності для виконання самостійних робіт творчого характеру; акцентування уваги на здатності учнів використовувати отримані знання; здобуття досвіду власної діяльності; використання активних методів навчання, які розвивають пізнавальну, комунікативну, особистісну активність учня; зміна уявлення про оцінювання навчальних досягнень учнів, вміння самостійно оцінювати свою діяльність та її результати. Формування ключових компетентностей у старшокласників відбувається не тільки шляхом вивчення певного предмета, а завдяки відповідній організації всього шкільного життя.

Для педагогів, які працюють у профільних класах, у системі неперервної післядипломної освіти за три останні роки було проведено понад 40 міжкурсових заходів, зокрема: семінари-практикуми, постійно діючі семінари, тренінги, «круглі столи», майстер-класи тощо. З 2008 р. для керівників навчальних закладів започатковано проект «Мережева школа як ефективний засіб підготовки керівних кадрів». Практична складова цього проекту відпрацьована в технопарку «Практика організації профільного навчання» (2009 р., м. Горлівка).

3. Робота з обдарованою молоддю. Основні вектори роботи з обдарованою молоддю закладені в регіональній стратегії підтримки та розвитку дитячої обдарованості на період до 2020 р. та цільовій програмі «Надія Донеччини». З метою забезпечення успішної соціалізації обдарованих дітей було проведено заходи на базі облІППО: Молодіжний ярмарок креативності та інновацій, Літня школа для обдарованих дітей з інформатики «Юний програміст», Пушкінське свято (до Міжнародного дня російської мови), Всеукраїнський турнір юних біологів, Міжнародний день лицеїв (презентації лицеїв обласного підпорядкування), урочистості з нагоди

10-річчя обласного конкурсу «Творча юнь Донбасу» та Дня Перемоги (презентація робіт та нагородження переможців), обласний конкурс учнівських досліджень і творчих робіт «Духовні скарби нашого краю», обласний конкурс учнівських робіт на електронних носіях з російської мови, регіональний конкурс знавців іноземних мов «Ми – європейці», фестиваль шкільних театрів «Глобус», працює обласна дебатна академія іноземних мов тощо.

Досягнення обдарованої молоді популяризується серед педагогічного загалу та громадськості через засоби масової інформації, обласні, всеукраїнські, міжнародні заходи (конференції, семінари тощо). Так, було проведено обласну пролонговану інтернет-конференцію «Розробка та впровадження ефективних технологій роботи з обдарованими дітьми», міжнародний семінар «Молодь і громадянське суспільство», обласні форуми: «Обдарований учитель і обдарований учень: технології виявлення, пошуку та підтримки», «Творчі педагоги – освітянам Донеччини», «Організація роботи з обдарованими дітьми в умовах сільської школи» тощо.

У 2009/2010 навчальному році підготовлено до друку збірник методичних матеріалів щодо підготовки обдарованої молоді до олімпіад, конкурсів, турнірів; методичний посібник «Психолого-педагогічний супровід розвитку обдарованості: теоретико-прикладний аспект».

З метою підготовки педагогів до роботи з обдарованою молоддю Донецьким облІППО було розроблено комплексний цільовий проект «Технологія управління системою роботи з обдарованими дітьми»; проведено 51 проблемно-тематичний курс з різних аспектів проблеми (загалом перепідготовлено 958 педагогічних працівників різних категорій); організовано роботу чотирьох обласних творчих груп з розвитку обдарованості учнів; організовані й проведені науково-методичні заходи міжкурсового характеру щодо підготовки вчителів до роботи з обдарованими дітьми (загалом понад 30): п'ять семінарів-тренінгів, дві інструктивно-методичні наради, інтернет-консультація, шість семінарів-практикумів, три методичні студії, зональний семінар-практикум, дві методичні та одна зональна тематична консультація; працювали школа-майстерня, дві творчі майстерні, творча лабораторія; постійно діють два семінари, проведено презентації досвіду кращих учителів і систем роботи навчальних закладів нового типу з обдарованими дітьми тощо.

Окремої уваги заслуговують інноваційні підходи до підготовки педагогів. Серед них: стажування з проблеми «Розвиток професійної компетентності педагога щодо забезпечення ефективного психолого-педагогічного супроводу розвитку інтелектуально обдарованої особистості» для вчителів суспільно-гуманітарного та природничого профілів (у 2009 р. підготовлено 52 особи, у 2010 р. – 56); Літня школа «Підготовка педагогів до роботи з

обдарованою молоддю» (для керівників методичних об'єднань учителів суспільно-гуманітарного циклу, педагогів-наставників обдарованих дітей); авторські курси з вивчення системи роботи педагогів-наставників, чії учні є переможцями всеукраїнських і міжнародних олімпіад, конкурсів, турнірів.

4. Бізнес-освіта. У 2011 р. розпочалася реалізація двох нових регіональних програм – «Шкільна бізнес-освіта на Донеччині» та «Професійна орієнтація школярів на робітничі та інженерні професії у Донецькій області».

В умовах реформування економіки на Донеччині завданням шкільної освіти стає створення системи неперервної соціально-економічної освіти, частиною якої є бізнес-освіта. Бізнес-освіта школярів на Донеччині має ліквідувати суперечності між соціальним запитом регіону й шкільною освітою. Саме через бізнес-освіту школа може впливати на процес інтеграції своїх випускників у соціум, залучення їх до ринкових перетворень.

Метою програми «Шкільна бізнес-освіта на Донеччині» є розбудова в Донецькій області ефективної системи неперервної бізнес-освіти школярів.

Відповідно до мети і завдань програми визначено пріоритетні напрями її реалізації:

- соціальна інтеграція учнів навчальних закладів Донеччини шляхом підготовки до підприємницької діяльності;
- удосконалення нормативно-правової бази функціонування шкільної бізнес-освіти в Донецькій області;
- розроблення теоретичних і практичних змістових компонентів різнорівневої і різновікової бізнес-підготовки до соціоекономічної діяльності в реальних регіональних умовах;
- наукове забезпечення розвитку шкільної бізнес-освіти на Донеччині;
- пропаганда бізнес-освіти в засобах масової інформації Донеччини;
- формування вітчизняного ринку праці та ринку освітніх послуг відповідно до вимог роботодавців.

5. Профорієнтація. Необхідність розроблення та запровадження регіональної програми «Професійна орієнтація школярів на робітничі та інженерні професії у Донецькій області» зумовлена ситуацією, що склалася на ринку праці. По-перше, це кадровий дефіцит робітничих професій та дисбаланс між попитом і пропозицією робочої сили. По-друге, це проблема мобільного резерву робочої сили, особливо для галузей матеріального виробництва, в яких відбувся відтік молодих, найбільш висококваліфікованих й ініціативних робітників і спеціалістів. По-третє, це надлишок економістів, юристів, бухгалтерів, товаровознавців тощо.

Дані соціологічних досліджень свідчать про те, що розподіл професій за престижністю не на користь більшості робітничих професій. Так, старшокласники здебільшого орієнтуються на високопрестижні професії (в основному професії розумо-

вої праці). Це призводить до того, що професійні наміри випускників шкіл суттєво розходяться із суспільними потребами. Наявна суперечність: з одного боку, є фізична праця як рід виробничої діяльності, без якої неможливе суспільне виробництво, з іншого – негативне ставлення до неї більшості школярів. Усунення цієї суперечності можливе лише за умов виховання в учнів інтересу до робітничих професій, усвідомлення їх значущості учнями, їхніми батьками, вчителями.

Отже, виникла необхідність створення системи професійної орієнтації школярів, пріоритетом якої стануть робітничі та інженерні професії. Її метою є формування в учнів здатності обирати сферу професійної діяльності, оптимально відповідну особистісним особливостям і запитам ринку праці регіону, формування особистості працівника нового типу для забезпечення ефективного використання кадрового потенціалу й раціонального регулювання ринку праці.

Успішна реалізація поставлених цілей і завдань значною мірою залежить від якості роботи за кожним з таких напрямів:

- професійна освіта, що охоплює профінформацію й профпропаганду;
- попередня професійна діагностика, спрямована на виявлення інтересів і здібностей особистості до тієї або іншої професії;
- професійна консультація;
- визначення професійної придатності учнів за обраною ними професією для виявлення найбільшої ймовірності успішного її освоєння й виконання пов'язаних з нею трудових функцій;
- соціально-трудова адаптація учнів;
- раннє професійне виховання, що ставить своєю метою формування в учнів позитивного ставлення до праці, почуття відповідальності, професійної честі й гідності;
- впровадження інноваційних методів і технологій у професійне виховання.

Програма професійної орієнтації школярів на робітничі та інженерні професії робить акцент на двох вікових групах. Перша група – це учні 8–9-х класів, в яких відбувається формування особистісного змісту вибору напряму освіти та умінь співвідносити суспільні цілі такого вибору зі своїми ідеалами. Цьому етапу відповідає проектування одержання освіти в установі середньої професійної освіти (з можливою подальшою орієнтацією на продовження освіти у ВНЗ). Друга група – учні 10–11-х класів, в яких відбуваються формування професійно значущих компетентностей та корекція й реалізація освітньо-професійних планів.

Профорієнтаційна робота в школах Донеччини організується:

- в 7–9-х класах шляхом залучення до участі у гуртках технічної творчості, художній самодіяльності, спортивних секціях, агібригадах тощо;
- 10–11-х класах через трудове навчання на базі УПК, профільне навчання, трудові проби,

працевлаштування на літній період, суспільно корисні трудові справи, ознайомлення з професійно-технічними навчальними закладами, ВНЗ I–II рівнів акредитації, а також ВНЗ технічної спрямованості й зі спеціальностями, за якими вони ведуть підготовку.

6. Школа майбутнього. В області відбувається активний пошук моделей інноваційного розвитку освіти. На виконання Постанови Кабінету Міністрів України від 30 серпня 2007 р. №10 створено мережу шкіл майбутнього, які долучились до реалізації Державної цільової соціальної програми «Школа майбутнього» на 2007–2010 роки.

Школи майбутнього в Донецькому регіоні мають декілька модифікацій – для гімназії, навчально-виховного комплексу, навчально-виховного об'єднання, загальноосвітньої школи I–III ступенів тощо. Їх ознаками є:

- використання кращих традицій гуманної педагогіки;
- створення умов для розвитку, самоствердження та реалізації особистості;
- розвиток критичного мислення;
- зміни, що відбуваються не тільки в самих школах, а й на рівні освітнього соціуму;
- високий технологічний рівень, новітнє навчально-методичне та інформаційне забезпечення;
- наявність педагогів-фасилітаторів;
- відповідність змісту освіти новим суспільним вимогам та професійному вибору учнів;
- нова організація навчально-виховного процесу.

Експеримент розпочато й здійснюється за підтримки управління освіти і науки Донецької області, адміністрації, Донецького облІППО, Інституту інноваційних технологій і змісту освіти Міністерства освіти і науки, молоді та спорту України.

Місією школи майбутнього є створення нових зразків педагогічної практики, які б відповідали сучасним вимогам інтеграції України у світовий освітній простір.

7. Освітній округ. У Донецькій області освітні округи функціонують з 2005 р. Їх кількість коливається від 319 до 272 (у 2010 р.). Межі освітнього округу не завжди збігаються з адміністративно-територіальним розподілом. Одним із критеріїв створення освітніх округів є критерій повноти надання освітніх послуг.

Перший досвід роботи опорних шкіл освітніх округів було репрезентовано у 2010 р. на обласному конкурсі «Кращий працівник року» в номінації «Кращий директор опорної школи освітнього округу». У конкурсі взяли участь 27 директорів шкіл області. У 2010 р. на базі шкіл Волноваського району було створено регіональний експериментальний майданчик за темою «Освітній округ як інноваційна модель управління освітою» (керівник В.Д. Баца, начальник відділу освіти Волноваської райдержадміністрації; науковий керівник Е.М. Соф'янц, член-кореспондент НАПН України). Предметом експериментального дослідження є розроблення

організаційно-методичного механізму мережевої взаємодії суб'єктів освітнього округу.

Науковий, навчально-методичний та психолого-педагогічний супровід діяльності освітніх округів здійснюють Донецький облІППО, міські та районні навчально-методичні центри, методичні кабінети управлінь (відділів) освіти.

Аналіз діяльності опорних шкіл освітніх округів виявив як позитивні тенденції, так і проблеми, пов'язані з недосконалістю нормативно-правової бази. Досвід показує, що освітні округи як новий підхід до надання послуг в освіті стають важливими складовими державно-громадської організації освітнього процесу і дають змогу залучати додаткові надходження й ефективно використовувати наявні державні кошти для забезпечення освітнього процесу.

8. Оптимізація мережі ЗНЗ. Мережа навчальних закладів області завдяки їх варіативності задовольняє потреби населення та забезпечує дітям і учням рівний доступ до якісної освіти відповідно до їх навчальних можливостей і запитів.

Всебічний розвиток дітей дошкільного віку з огляду на їхні індивідуальні особливості забезпечують 1145 дошкільних навчальних закладів, у тому числі 842 в містах (73,5%) і 303 – у сільській місцевості (26,5%). Кількість вихованців у ДНЗ становить 119,7 тис. дітей. У містах контингент дошкільнят, охоплених суспільною освітою, дорівнює 67%, в сільській місцевості – 52%.

Першочергова увага приділяється охопленню дошкільною освітою п'ятирічних дітей, підготовці їх до систематичного навчання в школі. Як наслідок, у цілому по області 87% дітей п'ятирічного віку охоплено суспільною дошкільною освітою (у тому числі в містах – 89%, у сільській місцевості – 69%), що на 3,7% більше, ніж у попередньому навчальному році. Середня наповнюваність дошкільних навчальних закладів по області становить 106,2%, в тому числі по містах – 107,7%, по селах – 73,1%.

На початок 2009/2010 навчального року відбулися зміни в мережі дошкільних навчальних закладів: відновлено роботу чотирьох закладів (м. Донецьк – один, м. Торез – один, по одному в Мар'їнському та Старобешівському районах), реорганізовано навчально-виховний комплекс №1 м. Тореза в дошкільний навчальний заклад, додатково відкрито 53 групи, до приміщень шкіл переведено 42 перші класи. Це надало можливість прийняти до дошкільних закладів додатково 2330 дітей.

В області планомірно реалізується комплекс заходів для збільшення кількості спеціальних і санаторних груп та поліпшення умов навчання і виховання дітей з вадами психофізичного розвитку та хронічно хворих. Нині на диспансерному обліку перебувають близько 53 тисяч дітей віком від 3 до 6 років (майже 57% від загальної кількості дітей цього віку). У дитячих садках області функціонують 907 груп спеціального призначення, 475 – санаторного. У них майже 25 тис. дітей одночасно зі

здобуттям дошкільної освіти проходять курс лікувально-реабілітаційних заходів.

Мережу загальноосвітніх навчальних закладів області становлять 1114 закладів, у яких навчається 328,8 тис. учнів; 301 загальноосвітній заклад (27,8% від загальної кількості) розташований у сільській місцевості, у них навчається 31,1 тис. учнів (9,3% від загальної кількості).

Обласне управління освіти і науки контролює закриття шкіл управліннями (відділами) освіти міських рад і райдержадміністрацій щодо виваженого підходу в цьому питанні, з урахуванням демографічного прогнозу, думки громади, забезпечення оптимальних умов для повноцінного навчання учнів у інших закладах.

У процесі вибудовування регіональної моделі інноваційного розвитку освіти велика увага також приділяється важливим напрямкам освіти області.

Інклюзивна освіта Донецької області базується на великій мережі шкіл-інтернатів обласної комунальної власності. Усього ця мережа налічує 47 закладів, у яких навчається 6626 дітей, з них:

- шкіл-інтернатів для дітей-сиріт та дітей, позбавлених батьківського піклування, – 8 (1113 дітей);
- санаторних шкіл-інтернатів – 7 (1435 дітей);
- спеціальних шкіл-інтернатів – 8 (1250 дітей);
- допоміжних шкіл-інтернатів – 20 (2535 дітей);
- дитячих будинків – 4 (174 дитини).

Шляхи розвитку інклюзивної освіти в Україні та регіоні полягають в удосконаленні законодавчої та нормативно-правової баз, створенні умов для безперешкодного доступу до навчальних закладів, починаючи з дошкільних, збереженні єдиного освітнього простору, приведенні освітньої системи у відповідність до потреб дитини, сім'ї, відповідній підготовці педагогічних кадрів до роботи з дітьми з особливостями психофізичного розвитку. Це сприятиме організації психолого-педагогічного супроводу дітей з особливими потребами, здійсненню системних психолого-педагогічних заходів, спрямованих на компенсацію втрачених функцій, формування психологічних новоутворень, створенню умов для безперешкодного доступу дитини до якісної освіти відповідно до її задатків, нахилів, здібностей, індивідуальних, психічних, фізичних особливостей, культурних потреб [2].

«Школи сприяння здоров'ю». Сучасне життя визначає одним із пріоритетних напрямів роботи навчальних закладів діяльність, спрямовану на збереження здоров'я дітей і підлітків, формування їх позитивної мотивації до здорового способу життя. На вдосконалення цього напрямку роботи націлюють накази МОН України «Концепція формування позитивної мотивації на здоровий спосіб життя у дітей та молоді» №605 від 21.07.2004, «Про затвердження плану заходів щодо розвитку загальної середньої, дошкільної та позашкільної освіти на період до 2012 року» №20 від 20.01.2010 та ін. Вони окреслюють основні завдання розв'язання цієї проблеми:

- розширення мережі «шкіл сприяння здоров'ю»;
- упровадження інтерактивних методів і технологій, апробованих у закладах освіти області, у профілактичну роботу;
- розвиток життєвих навичок учнів, які сприяють веденню здорового і продуктивного способу життя.

У регіоні існують одно-, багатопредметна і змішана моделі здоров'язбереження. Першу впроваджує понад половина шкіл області згідно з навчальними планами і програмами курсів «Основи здоров'я» та «Фізична культура», інші школи впроваджують багатопредметну модель, котра передбачає включення питань здоров'я до всіх предметів навчального плану. Змішана модель поєднує всі основні позитивні ознаки зазначених моделей і передбачає інтеграцію навчальної, позакласної та позашкільної роботи із залученням громадських організацій. Всі вони мають на меті максимальну валеологізацію навчально-виховного процесу й інтенсивну підготовку кадрів до їх запровадження і реалізації.

Обласна мережа «шкіл сприяння здоров'ю» нараховує 47 навчальних закладів, 12 з яких увійшли до національної мережі і 6 стали інформаційно-освітніми центрами національної мережі «шкіл сприяння здоров'ю». Серед «шкіл сприяння здоров'ю» відзначаємо: ЗОШ №68 м. Донецька, ЗОШ №85 м. Горлівки, ЗОШ №57 м. Макіївки, Донецький навчально-виховний комплекс «Корн», ЗОШ №5 м. Комсомольська Старобешівського району, дошкільні навчальні заклади №393 «Пізнайко» м. Донецька та №19 «Вишеньки» м. Кіровського. Колективи закладів зуміли сформувати у більшості учасників освітнього процесу позитивне ставлення до власного здоров'я та здорового способу життя. Подібний досвід має бути поширено серед навчальних закладів області. Обласна мережа «шкіл сприяння здоров'ю» у найближчій перспективі буде суттєво розширена.

Державно-громадське управління. Освіта в регіоні розвивається як відкрита єдина державно-громадська система. Завдяки цьому громадяни області стають активними учасниками навчально-виховного процесу. Держава розробляє напрями розвитку освітньої політики, забезпечує правове поле, гарантії населенню в здобутті освіти. Громадськість має змогу в межах визначеного правового поля впливати на формування освітньої політики. Нормативно-правові документи регламентують цю взаємодію. У нашому регіоні забезпечується управління з урахуванням громадської думки, внаслідок чого змінюються і корегуються навантаження, функції, структури, стиль регіонального управління освітою. З цією метою в регіоні здійснюються заходи різної проблематики із залученням науковців, педагогів-практиків тощо. Органи громадського самоврядування вирішують в межах своїх повноважень

питання навчально-виховної, науково-дослідної, методичної, економічної та фінансово-господарської діяльності навчальних закладів, їх повноваження визначаються чинним законодавством з участю представників профспілок, всеукраїнських педагогічних (освітнянських) об'єднань [3].

Характеризуючи практичні результати інноваційної діяльності в системі освіти Донецької області, насамперед потрібно виокремити появу мережі навчальних закладів, здатних забезпечувати надання високоякісних освітніх послуг, розвиток дошкільних навчальних закладів різних типів і форм власності, створення загальноосвітніх навчальних закладів нового типу, цілісних міжгалузевих багаторівневих систем позашкільної освіти.

У поточному навчальному році збільшилася чисельність закладів нового типу. Мережа таких закладів охоплює:

- 32 гімназії (на одну гімназію більше, ніж у минулому році);
- 34 ліцеї (на п'ять більше, ніж у минулому році);
- 21 навчально-виховний комплекс, до складу яких входять заклади нового типу;
- 2 колегіуми.

Відсоток закладів нового типу серед загальноосвітніх шкіл у Донецькій області становить 5,5% (середній показник по Україні – 2,7%).

У регіональній системі освіти Донеччини створюються та реалізуються освітні моделі шкіл майбутнього як інноваційного ресурсу розвитку освіти. Їх регіональна мережа розбудовується одночасно з експериментальним майданчиком всеукраїнського рівня.

Донецький регіон є потужним індустріальним флагманом країни, і це відображається на тих завданнях, що постають перед системою освіти області. Зокрема, ідея впровадження профільного навчання в старшій школі має тут свої специфічні риси. Щоб забезпечити рівний і безплатний доступ старшокласників до профільної та початкової допрофесійної підготовки, запропоновано модель профільної школи: зміст профільних предметів частково реалізовується як інваріантна складова змісту загальної середньої освіти. Це дає змогу учням обирати не один-два предмети, а конкретну пріоритетну галузь для глибшого вивчення, опанування циклу предметів. Мобільним реагуванням на суспільне замовлення стало розроблення згаданих вище регіональних програм, що мають забезпечити адекватний внесок освіти у формування ринку праці, який відповідатиме потребам економіки регіону. Логічним продовженням розвитку цієї ідеї є оптимізація мережі професійно-технічних навчальних закладів різних форм власності з урахуванням вимог ринку праці й потреб населення, підвищення ефективності діяльності вищих навчальних закладів з метою задоволення потреб регіону й держави у фахівцях, що мають вищу освіту.

Запорукою оптимального структурування процесу інноваційних змін в освіті області є система

освітніх округів, яка, в свою чергу, формує мережу навчальних закладів, враховуючи потреби економіки і соціальної сфери регіону, нахили і здібності учнів, створення умов для навчання старшокласників відповідно до їхнього професійного самовизначення. З цієї метою в 54 містах та районах області функціонують 272 освітні округи, які забезпечують відповідний сегмент розвитку ринку освітніх послуг.

Потужним вектором розвитку освіти є упорядкування мережі спеціальних навчальних закладів усіх рівнів освіти для громадян з особливостями психічного й фізичного розвитку, забезпечення їх інтеграції у загальноосвітній простір. Поряд із традиційними формами та методами актуальним інноваційним напрямом є інклюзивна освіта, яка передбачає соціалізацію дітей з особливими потребами в системі загальноосвітнього навчального закладу. Мережа експериментальних навчальних закладів Донецької області розробляє нині оптимальні моделі інклюзивної освіти, реалізація яких дасть змогу максимально задовольнити освітні потреби таких дітей.

Системне підвищення рівня якості освіти неможливе без послідовної інформатизації та комп'ютеризації навчальних закладів, впровадження новітніх інформаційно-комунікаційних технологій і дистанційної освіти в навчальний процес шкіл, професійно-технічних і вищих навчальних закладів.

На сьогодні більшість навчальних закладів регіону забезпечені не окремими комп'ютерами, а НКК (навчальними комп'ютерними комплексами). Всього по області нараховується 1260 НКК, із них 473 придбано за кошти державного бюджету, 671 – за кошти місцевих бюджетів, 116 – за спонсорські кошти.

Із 1114 загальноосвітнього навчального закладу області до мережі Інтернет під'єднані 856, що становить 76,8% від їх загальної кількості. У містах 80,6% ЗНЗ використовують мережу Інтернет, у сільських школах – 62,6%.

У найближчій перспективі модель інноваційної освіти має забезпечити перехід регіональної освіти на новий якісний рівень, що планується досягти за рахунок: розвитку високоякісної базової, професійно-технічної, вищої освіти та гендерної рівності в освіті; упровадження в освітній процес принципів профільного навчання як економічно доцільної форми підготовки молоді до майбутнього життя; формування достатньої життєвої компетентності учнів і конкурентоспроможності випускників на ринку праці; виховання особистості, здатної самостійно приймати рішення та займати активну громадянську позицію; формування в дітей і молоді Донбасу національної самоідентифікації з метою об'єднання українського суспільства; забезпечення рівних можливостей в освітньому просторі випускників сільських і міських шкіл; упровадження високих освітніх стандартів з метою інтеграції випускників професійної та вищої школи в загальноєвропейський та світовий освітній простір.

Реалізація заходів у рамках регіональної моделі інноваційної освіти має також сприяти розвитку готовності педагогів до професійної діяльності в умовах перманентних змін, рівень якої, у свою чергу, впливає на ефективність впровадження нововведень і формування інноваційного середовища. Саме це є необхідною умовою модернізації системи освіти Донецької області, нарощування її випереджального інноваційного потенціалу, підвищення якості освіти й виховання, а також рівного доступу до здобуття якісної освіти.

Будучи інструментом забезпечення прав та свобод особистості, запорукою розвитку соціально-економічної, науково-технічної та культурної сфер суспільства, система освіти Донецької області поєднує в собі загальнонаціональні освітні тенденції та комплекс специфічних ознак, характерних саме для регіону. Провідною ознакою модернізації регіональної системи освіти є впровадження інновацій, нових стратегій, педагогічних моделей, педагогічної культури, нового педагогічного змісту. Ці інновації спрямовані на розв'язання стрижневих проблем – підвищення якості освіти з проєкцією на формування життєвих компетентностей учнів, успішне їх входження в сучасне суспільство, створення умов для особистісного розвитку дітей, забезпечення їх максимальної самореалізації, підвищення конкурентоспроможності випускників навчальних закладів в подальшому навчанні й працевлаштуванні.

Література

1. *Моделі* управління інноваційними процесами [Електрон. ресурс]. – Режим доступу: // <http://osvita.ua/school/manage/289>.
2. *Інклюзивна* освіта: особлива дитина – особливе відношення: практико-зорієнтований посіб. – Донецьк : Вітоки, 2010.
3. *Державне* управління освітою: підруч. для вищих навч. закл. / В.Е. Луначек. – Х. : Гімназія, 2010.
4. *Бондарчук О.І.* Психологія управління в освіті: курс лекцій та завдання для навчального практикуму для слухачів очно-дистанційної форми навчання в системі післядипломної педагогічної освіти / О.І. Бондарчук, Л.М. Карамушка, Н.Л. Коломінський та ін. – К. : Валева, 2006.
5. *Карамушка Л.М.* Психологія освітнього менеджменту: навч. посіб. / Л.М. Карамушка. – К. : Либідь, 2004.
6. *Біла* книга національної освіти України / Акад. пед. наук України; за ред. В.Г. Кременя. – К., 2009.
7. *Фуллан М.* Сили змін: в 2 ч. – Л. : Літопис, 2001.

Анотації

Юрій СОЛОВЙОВ

Регіональна модель системи освіти Донецької області: інноваційний аспект

У статті детально аналізуються актуальні питання організації та управління освітою Донецької області як галуззю суспільного життя, проблеми організації діяльності навчальних закладів, управління персоналом, питання стратегічного і тактичного менеджменту в освіті, психолого-педагогічні аспекти запровадження інновацій тощо. Розкрито різні напрями педагогічної діяльності і насамперед впровадження в навчально-виховний процес освітніх закладів регіону нових педагогічних технологій, які базуються на різноманітних інноваціях, що поширюються в системі сучасної освіти.

Ключові слова: інновації, модель, керування змінами, соціалізація, освітні технології.

Юрій СОЛОВЬЄВ

Региональная модель системы образования Донецкой области: инновационный аспект

В статье детально анализируются актуальные вопросы организации и управления образованием Донецкой области как сферой общественной жизни, проблемы организации деятельности учебных заведений, управления персоналом, вопросы стратегического и тактического менеджмента в образовании, психолого-педагогические аспекты внедрения инноваций и т.п. Раскрыты различные направления педагогической деятельности и, прежде всего, внедрение в учебно-воспитательный процесс образовательных учреждений региона новых педагогических технологий, которые базируются на разнообразных инновациях, что распространяются в системе современного образования.

Ключевые слова: инновации, модель, управление изменениями, социализация, образовательные технологии.

Yuriy SOLOVYOV

Regional model of the system of education of Donetsk region: innovative aspect

The article analyses in detail the issues of organization and management of education in the Donetsk region as the area of public life, problems of organization of the activities of the educational institutions, staff management, strategy and tactics in the educational area, psychological and pedagogical aspects of innovations, etc. Different directions of the pedagogical activities and, in the first line, introduction of new pedagogical technologies in the educational process of the regional educational institutions, which are based on a variety of innovations that are spread in the system of modern education, are shown up.

Keywords: innovations, model, management of changes, socialization, educational technologies.